

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

11. Circa vxoris in maritum, & mariti in vxorem furta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

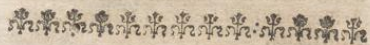
Secl. II. De Precept. 7. & 10. Problem. 349

nem tenetur, si pater sit superstes; mortuo vero parente, non tenetur ea quæ furto abstulit, in diuisionem adducere nisi pro illa parte ususfructus, in qua patrem viuentem defraudauit, & damnum intulit aliis fratribus lucris cessantis, ac damni emergentis eos priuando illo lucro, quod pater ea pecunia poterat aliis filiis acquirere. Bona autem materna, & legitima ex parte matris sunt bona aduentitia filio respectu patris & in iis pater habet vsumfructum dum fuerit superstes, de iure communi, etiam si filius patriam egrediatur potestatem per matrimonium. His præmissis, quaerimus, an pater amittat vsum fructum bonorum aduentitiorum filij per eius professionem in Religione approbata?

91 *Amittit vsum fructum.* Amittit quidem. Quia per professionem in Monasterio bonorum acquisitionis capaci desinit filius esse sub patria potestate, vnde ea bona quo ad vsumfructum statim ad Monasterium videtur pertinere. Sic Glof. ad l. si ex causa, §. Papinianus, ff. de minorib. Manuel Costa c. si pater p. 2. v. Testatore mortuo, n. 11. & alij apud ipsum.

92 *Non amittit.* Non quidem amittit. Quia factum filij licet laudabile sit præinducium patri asserre non debet. Vnde quamuis filius per professionem egrediatur patris potestatem, id tamen non impedit ius, quod pater iam antea in bonis filij comparatum habebat. Ita Nauar. ad c. Non dicatis, n. 87. Gregor. Lopez ad l. si. tit. 17. p. 4. Pinel. l. 1. p. 1. n. 45. Cod. de bonis maternis. Molina tom. 1. de iust. d. 140. §. Verum autem quando. Fagund. Decal. l. 7. c. 4. n. 32.

93 *Hoc mihi videtur.* Verius hoc mihi, adicienti tamen, impedire professionem filij ius acquirendum, seu potestatem comparandum: circa bona autem aduentitia antea acquisita perseverat vsumfructus in patre vsque ad illius obitum, etiam si filius præmoriatur. Idem dixerim de bonis, quæ in saculo filio aduenirent post patris professionem: ea enim ad filium, non ad Monasterium pertinent, vt docet Molina citat. §. Hec tamen. Plura mitto.

CAPVT XI.

Circa vxoris in maritum, & mariti in uxorem furta.

PROBL. XVIII.

Vxor peccat, & non peccat circa obedientiam, si bona, quæ iure potest, contra expressam mariti prohibitionem expendat.

94 *Nonnulla praeiudicia.* **I**DIVVS secl. I. in multis casibus non delinquere vxorem, si à marito aliquid clam accipiat. Primo, si quantitas non sit notabilis, spectatis opibus, & facultatibus. Deinde si accipiat clam ea, quæ bona fide credit, maritum sibi concessurum, si ab eo peteret. Tertio, si donet aliquid in ex- Esob. & Mond. Theol. Moral. Tom. IV.

trema aut graui necessitate proximo; quia iniuste maritus censetur inuitus. Denique si donationes, aut elemosynas agat, insito coniuge, quas alia sua qualitate facere assident; quia consuetudo tribuit ius non secus ac lex, seu privilegium; quo iure mariti non possunt suas priuare vxores. Quaerimus vero, num vxor delinquat saltem contra obedientiam, si bona, quæ iure potest, contra expressam mariti prohibitionem expendat?

95 *Peccat quidem.* Peccat quidem. Quia debet sui capitis moribus, ac iussionibus subiaccere vxor, quæ plerumque ob agnati præsentiam prudentiam imperfectionem potest facile errare. Sic nonnulli, quæ ex parte fauere. P. Molina 10. 2. de iust. d. 274. docens, posse vxores aliquando circa hæc contra obedientiam maritis debere am (non tam, si dicit de facto) peccare. Vrger autem ipsa ratio. Nam vxor nullam omnino habet administrationem bonorum: ergo nullas elemosynas, aut donationes facere possunt contra expressam mariti prohibitionem. Et c. Quod Deo, 33. q. 5. vbi D. Augustin. coniugatam alloquens, hæc adiicit: Nihil de tua veste, de tuo auro, argento, vel quacumque pecunia, aut rebus illis terrenis tuis sine arbitrio viri tui facere debuisti.

96 *Minime peccat.* Minime peccat. Quia iniuste præcipit maritus, ne vxor id efficiat, quod iuste queit facere. Si tamen iustam moderationem excedat, non solum contra obedientiam, sed etiam contra iustitiam proculdubio delinquet, & restitutioni manebit obnoxia. Ita Nauarra de resit. l. 3. c. 1. n. 83. Nauar. su. c. 17. n. 154. Fagund. Dec. l. 7. c. 8. n. 5.

97 *Hoc vnicuique tenet.* Hoc vnicuique tenet. Quia licet vxor nullam habeat bonorum administrationem, sed tota sit penes maritum: habet tamen ius ad has moderatas elemosynas, ac donationes gerendas per consuetudinem acquisitam: vnde rea furti non erit, dum prohibente marito, tantundem acceperit ad donandum, quantumdem alia sua qualitate donant. Nec obstat c. Quod Deo, à D. Augustino ponderatum. Loquitur enim ibi de donationibus immoderatis, vt Molina, & Nauarra citari animaduertunt. Addiderim, posse vxorem, eas elemosynas, quas minutatim moderate facere possunt, congregare, vt simul parentibus egentibus, vel fratribus, consanguineis pauperibus, aut etiam extraneis largiantur. Quia si licitum est illis, elemosynas illius modi gerere minutatim, cur cumulatim facere non licebit?

PROBL. XIX.

Vxor, quæ amplissimam detulit dotem, peccat, & non potest absque mariti facultate quinquaginta (v. gr.) aut sexaginta aureos mariti ipsius ad dotem filiae, aut oblicitum alium titulum impertire.

98 *Non potest.* Non potest, etiam si det per partes; si ab initio intendit, ad eam summam peruenire. Quia vxor non habet administrationem bonorum mobilium, aut immobilium, ac proinde non potest eam summam elargiri sine mariti venia. Sic Nauarra sum. c. 17. n. 155. Cabedo p. 1. dec. 106. n. 4. adiiciens, hoc etiam procedere, etiam si vir longius absit; nam etiam tunc id vxor gerere non potest sine licentia viri, vel iudicis auctoritate, qui

eam potest in hoc casu illi conferre, sicut potest facultatem dare, ad contractus cum alio celebrandos.

99
Potest planè.

Potest quidem. Quia est donatio remuneratoria ex parte vxoris, & ratio postulat, vt vxores etiam donationes remuneratorias faciant, modo non sint immoderate, attentis mariti facultatibus, & vxoris qualitate. Quare si maritus, his attentis, potest huiusmodi donationes remuneratorias efficere, cur non poterit vxor, praesertim si matrimonium fuit initum per contractum dimidietatis: imo quamvis fuerit celebratum per contractum dotis & artharum, quando sunt alia bona lucrata communia utriusque coniugi, de his poterit hac donatio fieri, cum sit honesta, & maritus non possit iuste priuare vxorem huiusmodi honestatis decore in ipsum equalem refundendo. Ita Molina 10. 2. de iust. d. 2. 4. Fagund. Decal. l. 7. c. 8. n. 11. & alij.

100
Cum his sententio Doctoribus.

Cum his sententio Doctoribus. Nam licet non sint vxoribus habenda plus iusto laxanda, imò restringenda: tamen si illa sese ab aliis licitis contineant, vt eam summam filiae nutriciae suae donent, aut alij personae ob gratitudinis remunerationem: tam amplam dotem potuit asserere vxor, vel tam copiosas vir potest facultates habere: vt dubitandum non sit posse id vel per partes vel simul elargiri. Certè Nauarrus & Cabedo loquuntur de aliis donationibus, quae, attentis facultatibus, sunt immoderate, & quae non sunt remuneratoria, nec titulo elemosinae fiunt.

PROBL. XX.

Vxor tenetur, & non tenetur, post mortem viri in suam referre partem, quae ipso contradicente egenis parentibus v. gr. fuit impertita.

101
Nonnulla suppone.

Suppono, vxorem, contradicente marito, posse parentibus egenis succurrere. Quia de iure naturali est, vt parentes filios, & filij parentes alant, quando illi de suo, aut aliunde alij non possunt. At licet vxores maritis teneantur obedire, id quidem est, quando ista, ac licita praecipiunt: hic autem iniusta ac illicita imperant, ius naturae contemnendo. Molina 10. 1. de iust. d. 2. 8. & 10. 2. d. 274. Lessi. l. 2. c. 12. dub. 14. n. 84. Nauarra de restit. l. 3. c. 1. n. 159. Iam requiro, vtrum vxor, quae contradicente marito sic succurrit parentibus, post illius obitum in suam partem id referre teneatur?

102
Tenetur sane.

Tenetur planè. Quia vxor parentem suum egentem de suo tenetur alere non de bonis communibus: illud autem solummodo vxoris dici potest, quod ad quantum ipsius pertinet; de hoc enim tantum post mortem liberè, & sine filiorum iniuria disponere valent, praecipue apud Castellae Regna. Sic Lessi. & Nauarra allegati.

103
Non tenetur.

Minimè tenetur in suam partem post viri obitum referre id, quod de bonis communibus sic fuerit absumptum, si matrimonium contractum dimidietatis fuit celebratum; si verò contractum artharum, ac dotis, soluendum est de bonis communibus superlucrat, si quae sunt ab illis durante matrimonio acquisita. At si non sunt, debet vxor id, quod ita cum parente in-

sumpsit, in partem, quae ei, dissoluto coniugio contingit, assumere. Ita Molina 10. 2. de iust. d. 274. Fagund. Decal. l. 7. c. 8. n. 19.

Horum opinio mihi omnino placet. Quia tunc sicut obligatio succurrendi parentibus, ita & onus computandi in partem suam planè recurrit vxori. Addiderim, si fratres vel sorores vxoris similiter egeant, posse, inuito marito, vxorem illos alere, cum, de suo, alij non possunt. Quia de re nullus addubitauit.

104
Hac placet opinio.

PROBL. XXI.

Si maritus bona communia sibi & vxori dissipet, tenetur, & non tenetur, matrimonio soluto, id in suam partem referre, in quo vxorem damnificauit.

Peccat quidem lethaliter maritus dissipans bona communia sibi & vxori, sed non tenetur, soluto matrimonio id in suam partem referre ad restitutionem. Quia non censentur lucra nisi illa, quae tempore mortis, inueniuntur, reliqua verò potuit maritus bene vel male, iuste vel iniuste administrare absque restitutionis obligatione; ad illum namque, dum viueret, summa rerum spectabat administratio. Sic Nauarra sup. c. 17. n. 5. citans Lupum in rubrica de donat. inter vir. & vxor.

105
Peccat sed non tenetur ad restitutionem.

Non solum lethaliter peccat dissipans communia bona, sed ad restitutionem quoque tenetur. Quia si contractum dimidietatis matrimonium celebratum fuit, dimidium bonorum post mortem viri pertinet ad vxorem; bona enim erant utriusque communia: si verò per contractum dotis, & artharum initum fuit, dimidia pars bonorum in matrimonio acquisitorum ad vxorem spectat, vnde ea rationabiliter iniuncta, irrationabiliter pro parte sibi attingente profunduntur, in quo maximè damnificatur. Qui autem est alteri causa efficae iniusta damni, tenetur illud ei restituere c. si culpa, de dolo, & damno dato. Ita Lessi. l. 2. c. 12. dub. 14. n. 87. Fagund. Decal. l. 7. c. 9. n. 1. Nauarra de restit. l. 3. c. 1. n. 114.

106
Ad restitutionem non tenetur.

Equidem si maritus bona sibi & vxori communia dissipet in usus meretricios & largas donationes ea profundens sine vxoris consentu expresse vel tacito, iniuria afficit vxorem, illi damnum pro sua parte inferendo: vnde coniugio soluto, tenetur ille id testamento exponens, & illius haeredes ad restitutionem vxori, vel suis haeredibus facientiam. Imò si vxor metuit, se difficile id posse ea recuperare via, potest licite clam compensatione uti, accipiendo tantum de mariti bonis, quantum de parte sua, se iniuncta, ille dissipauit; & ea summa detracta, iurare coram Iudice, ea tantum esse bona mobilia, quae ex marito vita functo remansere, & nulla alia extare. Nam cum debita computentur in bonis defuncti, verè iurat, & ad formalem iudicis intentionem respondet. Ideò enim Iudex sub iuramento illam interrogat, vt detrahis de bitis, de reliquo partitiones fiant, & vnicuique ius suum asseruerit. Nauarra ergo mihi opinio displicet.

107
Dissipet mihi Nauarra consentum in iuramento placet.

PROBL.

PROBL. XXII.

Parentes tenentur, & non tenentur computare in partem, de qua liberè disponere possunt, eas donationes, & moderatas elemosinas, quas minutatim in vitam gessere, ob damnum inde filiis resultans.

108 **T**enetur eas computare de quinta bonorum parte (de qua in Regno Castellæ liberè uti possunt) detrahendo. Quia l. 28. Tauri hodie 12. tit. 6. lib. 5. recopil. præcipitur, nè parentes in vita, vel in morte aliquid disponant nisi de suorum bonorum quinto, de quo liberè disponere tantum possunt, iuncta. l. 30. Tauri hodie 13. eodem tituli. decedenti, omnes donationes gratiosas de quinto esse extrahendas. Certe parum interest filiorum, si parentes per magnam quoriam simul, siue minutatim liberaliter disponant, cum æque vel illa via lædantur: præsertim quia in rebus concernentibus iustitiam minima etiam attenduntur, ut probat Pinel. in rubr. C. de rescind. vendit. numer. octavo, & vigesimo octavo. Nam ubi de lesione ac iure alterius agitur, in minimis etiam ratio esse habenda. Sic Tello ad l. 20. Tauri. num. 9.

109 **Minimè tenentur.** Quia cum pater verus ac legitimus administrator bonorum sit arcendus non est ab his, quæ recta, ac prudens bonorum administratio postulat: nec mater ab his, quæ vel infcio marito, iuste potest in pia opera distribuere. Ità Sanchez. tomo primo, de matrimon. lib. 6. cap. trigesimo octavo. numero undecimo. Angel. de melioram. l. 12. glof. prima numer. 26. Fagundez lib. 7. cap. 9. numer. 13. Molina tom. 2. de iust. d. 282. ubi appositè animadvertit, plus posse aliquantulum donare parentes minutatim, quam simul probabilem sententiam hanc, Gutier. part. 2. ques. 68. appellat.

120 **Porro parentes non tenentur,** coniugio soluto, in suam partem computare donationes, & elemosinas prudenter factas pro modo substantiæ, ac pro qualitate personæ, & quas his attentis, postulat recta ratio & bonorum administratio fieri; sed pertinet ad sumptus communes ordinarios, & bonorum administrationem. Secus si prudentiæ limites excedant. Licet autem ubi agitur de lesione alterius contra iustitiam data, minima etiam sint attendenda, ut restituantur: id quidem verum est, ubi quis non est verus bonorum dominus, sed verus administrator, ut Prælat. Religionis in illicitis: secus in vero domino qualis est pater.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. IV.

CAPVT XII.

Circà furta vasallorum in Principes, famulorum in dominos.

PROBL. XXIII.

Quantitas minor duobus nummis aureis est, & non est lethale furtum vasalli respectu Regis, vel Principis.

MINOR quantitas est furtum lethale. Quia vnum argenteum esse quantitatem mortalem etiam respectu potentissimi Regis graues Doctores sentiunt. Sic Flamma part. 3. metho. cap. 9. Tolet. lib. 5. cap. 18. asserens vnum vel duos regales esse furtum lethale, etiam respectu Principum: sit pro ratione autoritas.

Minor quantitas duplici nummo aureo lethale furtum non constituit. Quia spectata liberalitate Principum, qui vasallos suos, instar filiorum, assilient diligere, non videtur minor hac quantitate posse assignari: nam hoc bonum est alicuius momenti, ac entitatis: & licet liberalitatis Regis, vel Principis exiguum videatur, tamen minimum non est respectu obligationum Principum: isto enim miles vnus dimidio mense certamini insudat. Ità Sotus l. 5. de iust. q. 3. a. 5. Fagund. l. 7. c. 10. n. 3. & alij ab ipso citati c. 1. n. 18.

Difficillimum planè est, certam quantitatem definire. Nam cum hoc ex variis pendeat circumstantiis, ac prudenti hominis arbitratu, quisque suum facile poterit sensu aliorum arbitratui præferre. Existimo igitur, duos ducatos, vel duplicem nummum mortale esse peccatum in furto vasallorum respectu Regis, vel Principis: furtum autè minoris quantitatæ veniale peccatum non excedere. Scio P. Suarium. to. 3. de Relig. l. 8. c. 6. Nauarram l. 30. de res. c. 1. n. 35. Angelum v. Furtum. 33. & alios quantitatè vnus ducati pro mortali peccato in furto vasalli respectu Regis assignare. Sed nostrum iudicium æquum apparet, cum assignata à nobis quantitas nec ut exiqua peccet, nec ut laxa exorbitare videatur. Mei autem Toleti, & Hieronymi Flamma venia, primam sententiam, ut minimum scrupulosa parum probabilis habere crediderim.

PROBL. XXIV.

Lethalis quantitas in fortuna receptione Regis, vel filiorum Regis, potest, & non potest definiri.

Definiri quidè potest. Quia cū soleant Reges erga Augustas vxores liberaliores esse, imò liberalissimi lethaliter nò delinquent, si infcio Rege, mille ducatos accipiat. donet: & Regis filius ducentos aureos etiam parentes ostendantur inuiti; nam id erit quoad modum